

Az Informatikatörténeti Fórum (iTF) céljai

Preambulum. Az antropológia tanúsága szerint az ember (és minden olyan szerveződés, csoport, amely emberekből áll) olyan lény, amely elhagyhatatlan attribútumai között szerepel az igaz, az igazságosság, a szépség és a létezés fenntartása feltételeinek keresése. Választ kapni arra, hogy ki vagyok, hol helyezkedem el környezetemben, mi a dolgom, mi tevékenységem értelme?

Ahhoz, hogy e kérdésekre válaszolni tudjon, az ember meg kívánja érteni többek között történelmét is: honnan jövök, hol tartok, merre megyek. Igaz ez különösképpen akkor, ha hisz a természet, az ember, a társadalom dinamikus változásában, fejlődésében. Talán felfedezhetők azok az általános szabályok, amelyek e mozgások mögött állnak. Különösen igaz ez a természettudományok, technikai felfedezések területén, ahol ma evidenciaként fogadjuk el, hogy az lényegében nem más, mint egymásra épülő, egymást javító, fejlesztő felfedezések láncolata. Ezért mindenkinek, minden családnak, minden szervezetnek, szakmának tanulmányoznia érdemes saját történetét. Vannak olyan területek, ahol ezt a szerepet ellátják az állami intézmények (kancelláriák, levéltárak, országos nyilvántartások, államtörténeti vagy éppen nyelvtörténeti kutatások stb.). Az informatika és sok más szakma azonban nincs ilyen értelemben központosítva, ezért történetét tanácsos saját magának figyelemmel kísérni. Miután ez töke- és időigényes feladat, piaci körülmények között kevesen vállalják e szerep ellátását. Az NJSZT mint szellemi kapacitással rendelkező társadalmi intézmény ezt vállalta, összhangban a „múlt emlékeinek megőrzése, ápolása stratégiájával”, s e szerep ellátására jött létre az iTF az NJSZT keretei között.

A küldetés. Az iTF feladatának tartja a magyar informatikatörténet tevékeny alakjainak, tárgyi emlékeinek, eseményeinek, adatainak, jellemzőinek gyűjtését, rendszerezését, elemzését, feldolgozását, értelmezését, következtetések levonását. Feladata mindezek hozzáférhetővé tétele, bemutatása, terjesztése, oktatási célokra történő felhasználásának előkészítése. E munka jelentőségét fokozza, hogy a múlt és a jelen informatikai eseményei - intézményrendszerünk működése következményeként - nincsenek meg minden esetben hivatalosan, inkább csak a résztvevők emlékezete és alkalmi média közlemények őrzik azokat. Az iTF arra is vállalkozik, hogy olyan rendezvényeket szervezzen, amelyek egy-egy intézmény múltját elevenítik fel és ezeket később közzé teszi, valamint videó riportokban rögzítse egy-egy kiemelkedő személyiség tapasztalatait, élményeit, valamint egyes esetekben áttekinthető kiadványokat készítsen.

Az iTF kiemelt feladata egy digitális archívum, „virtuális múzeum” létrehozása (Informatikatörténeti Adattár - iTA), amely adatokat gyűjt a szakma hazai szereplőiről, intézményeiről, termékeiről, rendezvényeiről, illetve fontosabb írásos, videó és egyéb hangzó anyagairól. Törekszik arra, hogy az archívum tény- és valószerű, valamint áttekinthető legyen. Az archívum ugyan jellegénél fogva nem lehet sohasem teljes, ám a szerkesztők töreksenek arra, hogy látókörükbe került minden adat és anyag begyűjtésre, rögzítésre és megőrzésre kerüljön. A különböző szempontok szerinti válogatás a feldolgozás és bemutatás során történik meg, figyelembe véve a publicitás tervezett szintjeit (pl. szerkesztők, külső bedolgozók, kutatók, szakmai közönség, általános érdeklődők, tanulók stb.). Az egyes szinteken a hozzáférési jogosultságok eltérőek.

Értelmezések. Az iTF nem üzleti vállalkozás, tevékenységével értékmegőrzést vállal. Tevékenysége elsősorban önkéntesek munkáján alapszik, szűkös erőforrások birtokában. E tevékenység különös aktualitását az adja, hogy olyanok végzik, akik maguk részesei voltak a magyar informatika történet első 50 évének, így első kézből rendelkeznek olyan adatokkal, amelyeket a felejtés homálya veszélyeztet, ám amelyek ugyanakkor fontos információval rendelkeznek. Feladataiból mindenkor annyit valósít meg, amennyit szabadereje elbír. Az alkotó közösség tagjait munkájukban szabadság illeti meg, a közösség által kimondott alapelveket és a vonatkozó jogi előírásokat betartva. E korlátozásokból adódóan az Adattár legyen olyan mértékben nyelvhelyes, illetve tetszetős amennyire egy általános intelligenciával rendelkező adatgyűjtőtől, leírótól az elvárható. Külön szakmai vagy nyelvi lektorálásra a közösség nem vállalkozik. Az egyes rovatok tartalmával kapcsolatosan a döntések a rovatvezetőket illetik meg, amit egyes, kényesebb esetben a szerkesztők kollektívája korlátozhat. A szerkesztőség kollektívaként dolgozik, kollektív szerzői jog illeti meg.

Az Adattár leírásai szabadon idézhetők és publikálhatók a forrás (NJSZT iTF) megjelölésével. Adattárunk nyitott abban az értelemben is, hogy várja olvasóitól a kiegészítő, helyesbítő információkat, dokumentációkat.

Az Adattár elsősorban a magyar nyelvű kutatók, szakemberek igényeit veszi figyelembe, úgy azonban, hogy információi bárki számára elérhetőek és érthetőek legyenek.

Az iTF-nek nem kitűzött célja a fiatalság számára bemutatók, oktatási segédletek készítése vagy a tankönyvírás. Felkérésre azonban szakértőként részt vehet ilyen munkákban, illetve akkor is, ha tagjai közül valakinek ez egyéni ambíciója. Az iTF nyitott abban az értelemben, hogy rendezett körülmények között felajánlja adatállományát kutatói célokra, illetve vállalhatja egy-egy készülő könyv szakértői támogatását.

2020. február 3.

Havass Miklós